

פרשת דברים

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב (א, א)

וברש"י, לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודם של ישראל. וצ"ב מדוע דוקא חטאים אלו הוזכרו ודוקא בצורה זו.

ונראה, דבחטאי ישראל יש בהם סיבות שונות שגרמו לכך, ואף שאין בסיבות אלו טעם שלא יהיו נחשבים לחטא, מ"מ בבירור המעשה חייבים להזכיר גם הצד הטוב או סיבה לעשייה זו, ולכך נראה לפרש דהזכיר אלו החטאים בדוקא ברמזים אלו, שבהם מרומז הלימוד זכות לאלו החטאים.

וכך הוא פי' הדבר, 'במדבר' פרש"י מה שחטאו במדבר ואמרו המבלי אין קברים במצרים. הנה מכח ההלכה דבאשר משפטו שם פעלו הזכיר גם את הזכות הגדולה שהם הלכו אחריו במדבר וגם עצם החטא המדבר גרם להם, שהיו במקום ציה וצלמות. 'בערבה' פרש"י מה שחטאו בפעור בערבות מואב. והזכיר המקום שחטאו, מפני שהמואבים שבערבות מואב המה אשר גרמו והחטאיו את ישראל ולא ח"ו חטאו מעצמם, ואם היה אומר בפעור היה משמע שהם חיפשו את הע"ז, ולכן נאמר בערבה שנזדמנו למקום של רשעים שהחטאיו אותם בזדון.

'מול סוף' פרש"י בבואם לים סוף שאמרו המבלי אין קברים במצרים, גם כאן מזכיר שבאמת היו מול הים ובסכנה עצומה, והוא אשר גרם שיתלוננו, ואין אדם נתפס על צערו. 'בין פארן' פרש"י במדבר פארן ששלחו המרגלים. אולי יש לפרש ע"פ מה שאמרו חז"ל למה נקרא שמו פארן שפרו ורבו, שהיו להם הרבה בנים, ומה שפחדו היה מהטבע התקיף שאדם חס על בניו יותר ממה שחס על עצמו. וכן בדברי המרגלים מוזכר הרבה ענין הבנים כמש"כ טפינו יהיו לבז, וכן בעונש מוזכר וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה וגו', משמע שענין אהבת הבנים היה גורם גדול לחטא.

'ובין תופל ולבן' תופל קאי על המן, והנה מה שהתלוננו על המן, אמרו חז"ל שטענו כלום יש ילוד אשה שמכניס ואינו מוציא, והענין שדרגתם היתה גבוהה מאד והיו כמלאכים, ולא רצו זאת משום שפחדו שאם יפלו ממדרגתם הגדולה יענשו מאד, אלא רצו להיות כמו כאחד האדם, וזה מרומז בתופל ולבן שהמן הוא לבן ומציאות דק, ולא יכלו לסבול עדינותו וגודל מדרגתו.

'ודי זהב' כמו שדרשו חז"ל בברכות (לב, א) בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די הוא גרם להם שעשו את העגל. וזה האחרון הוא ראייה לכל הפירוש הזה, שהתורה באה לתת התנצלות על כל החטאים שעשו

מקור: תפארת תורה - רבי שמשון דוד פינקוס